Biobased inkopen bij de Rijksoverheid

‘Practice what you preach’

De Rijksoverheid stimuleert met haar beleid de biobased economy in Nederland. Daarom wil het Rijk zelf ook duurzaam en waar mogelijk bio-based inkopen. Voor inkopers is er nu een handige wegwijzer en factsheets over kansrijke biobased productgroepen. Bijvoorbeeld voor verf, bouwmaterialen en schoonmaakproducten.

Irene Post | *Balyon (Aad Wagner)*

Biobased betekent dat materialen, chemicaliën, transportbrandstoffen en energie worden geproduceerd met hernieuwbare grondstoffen. Zo kunnen suikerbieten dienen als grondstof voor (bio) plastic en wordt uit maisstengels biobrandstof gewonnen. Marten Hamelink, beleidsmedewerker biobased economy bij het ministerie van Economische Zaken (EZ), vertelt: ‘Biobased is een kansrijke ontwikkeling om economische groei te combineren met duurzaamheid. Bijvoorbeeld in de agrofoodsector en chemische industrie. De technologie rond biobased producten ontwikkelt zich razendsnel. Nederland kan de biohub van Europa worden als we nu inzetten op biobased en zo de marktontwikkeling stimuleren. Bovendien zeggen we dagelijks tegen bedrijven dat ze duurzaam moeten produceren. En dan geldt natuurlijk: *practice what you preach*. Op diverse plekken binnen het Rijk worden al bio-based producten gebruikt. Zo gebruikt het ministerie van EZ computermuizen van bioplastic en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland koffiebekertjes van bioplastic. Maar nog te weinig, daarom willen we het bewustzijn en de kennis over biobased inkopen verder vergroten.’

Kansrijke productgroepen voor biobased inkopen

Voor het inkopen van onderstaande biobased producten stelde IenM factsheets op:

- ✓ **Gebouwen**: isolatiematerialen, gevelpanelen, buizen.
- ✓ **Catering**: wegwerpbekers, verpakkingsmaterialen, bestek.
- ✓ **Coatings en verf.**
- ✓ **Groenonderhoud**: geotextiel, afscherming, plantenbakjes, boomverankering.
- ✓ **Groenmaterialen**: gebruik groenrestproducten.
- ✓ **Waterbouwkundige werken**: geotextiel, erosiematten.
- ✓ **Kantoorinrichting**: stoffering, meubilair.
- ✓ **Schoonmaak**: schoonmaakmiddelen.

Tijd is rijp voor biobased

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) nam het initiatief voor een onderzoek naar biobased inkopen binnen het Rijk. Vanaf het begin werkte IenM hierbij nauw samen met het ministerie van EZ en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het onderzoek werd uitgevoerd door Royal HaskoningDHV. Edwin Meeuwsen, senior beleidsmedewerker bij directie duurzaamheid van IenM, vertelt: ‘De tijd is rijp voor biobased inkopen. Op de markt zijn voldoende bio-based producten, maar de overheid koopt ze nog niet voldoende in. We wilden weten waar dat aan ligt en hoe duurzaam die producten zijn.’ Het onderzoek bracht inkoopbeleid en -uitgangspunten bij elkaar, formu-leerde aandachtspunten, waaronder duurzaamheid (zie kader). Ook werd een aantal productgroepen bepaald waarin de Rijksoverheid de afzet van biobased producten substantieel kan stimuleren (zie kader). Het resultaat is een wegwijzer voor biobased inkopen met factsheets voor de kansrijke productgroepen. Meeuwsen: ‘We keken naar productgroepen met voldoende aanbod, zodat we

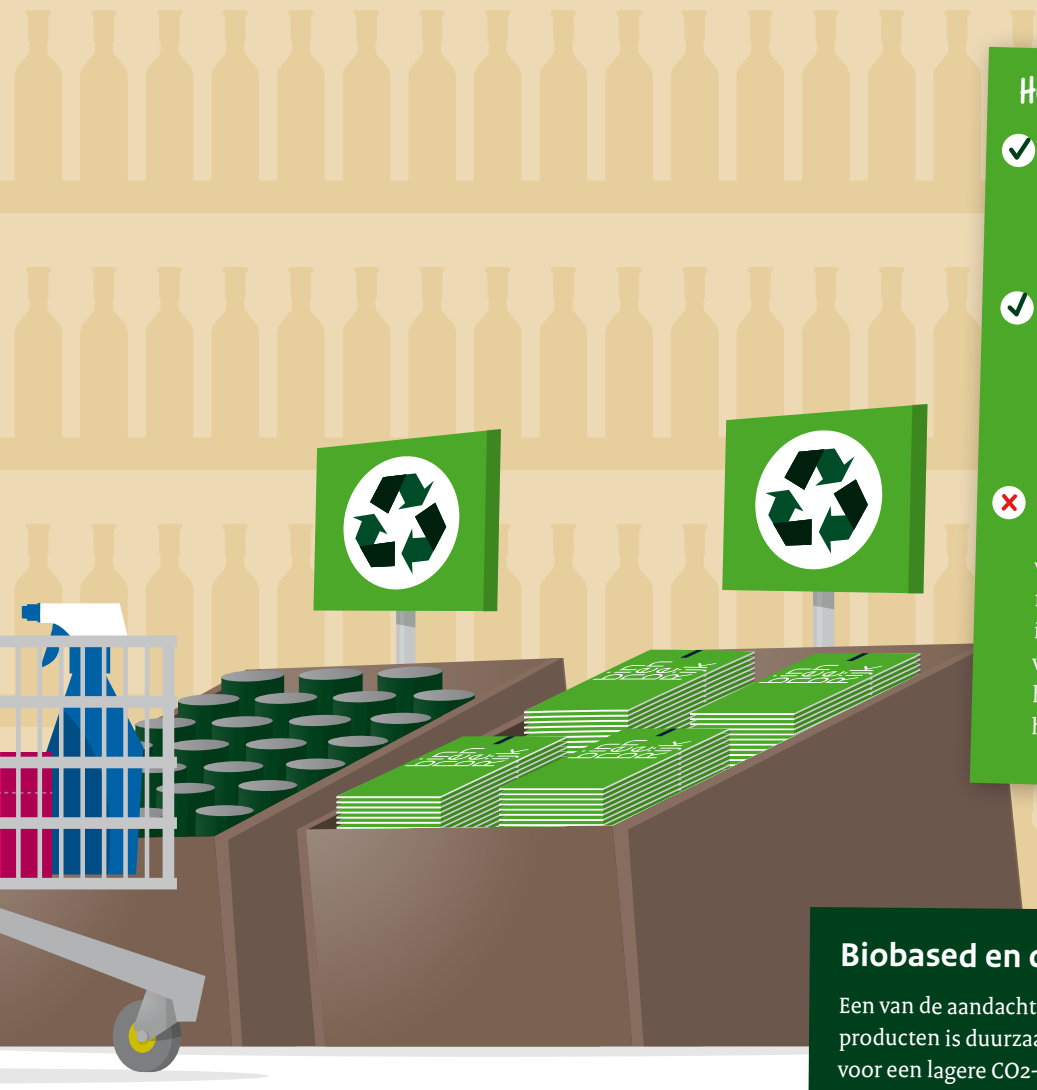

Hoe biobased is BinnenbeRijk?

✓ **Papier en inkt: biologisch.**
Het papier heeft het FSC-keurmerk, een eis in de aanbesteding. De inkt is gebaseerd op plantaardige oliën.

✓ **Schoonmaakmiddelen van drukwerkmachines: biologisch.**
De schoonmaakmiddelen bevatten geen vluchtige middelen die schadelijk zijn voor werknemers.

✗ **Plastic verpakking: niet biobased.**
Gebruik van zetmeelgebaseerde verpakkingen neemt tot 50% extra kosten met zich mee, en leiden tot vertragingen in het verzendproces. Zetmeelgebaseerde verpakkingen zijn maximaal zes maanden houdbaar. Ze moeten daarom in kleine hoeveelheden worden besteld.

niet afhankelijk zijn van één leverancier, en waar veel milieuwinst te halen is. Zo zijn de verf en coatings die we nu gebruiken allemaal niet biobased. Daar kunnen we dus een grote slag maken in duurzaamheid.'

Pilots inspireren inkopers

De wegwijzer geeft informatie over biobased inkopen, maar een professioneel inkoper houdt in zijn afweging rekening met nog meer aspecten, waaronder functionaliteit, sociale factoren, innovativiteit, kwaliteit en prijs. Biobased is als inkoopcriterium nog vrij onbekend. Om daarover kennis te genereren starten binnenkort vier pilots, onder ander op het gebied van catering en verf. Meeuwsen: 'Sommige inkopers zijn vooruitstrevend, maar de verleiding is altijd groot om te kijken naar de vorige aanbesteding en die te kopiëren. Je richten op een nieuw product kost meer tijd. Door in de pilot ervaring op te doen met het aanbesteden van biobased producten komen we erachter hoe je deze moet uitvragen, wat de aanbestedingsregels zijn en wat de markt kan leveren. Ook bekijken we hoe leveranciers duurzaamheidsvoordelen kunnen aantonen, dat geeft het product een sterkere positie in de aanbesteding. Het kan voor een inkoper aanleiding zijn om sneller voor een biobased product te kiezen. We monitoren het proces van de aanbesteding tot en met de gunning en willen dit bovendien goed evalueren.' Dit is belangrijk omdat de wegwijzer en pilots straks worden vertaald naar Europees beleid, waarna de rest van Europa ze als voorbeeld gebruikt voor duurzaam en biobased inkopen.

Biobased en duurzaam

Een van de aandachtspunten bij de inkoop van biobased producten is duurzaamheid. Al zorgen biobased producten vaak voor een lagere CO_2-uitstoot en composteerbaarheid, ze zijn niet per definitie duurzaam. Hamelink nuanceert: 'De biobased economy is nog niet geoptimaliseerd en concurreert tegen de geoptimaliseerde fossiele wereld. Dat is lastig. Van fossiele producten vraagt niemand hoe duurzaam ze zijn, terwijl biobased producten moeten voldoen aan diverse duurzaamheidscriteria. Ook al voldoet een product nu nog niet helemaal aan die criteria, maar biedt het daarin wel potentieel, dan is het toch belangrijk de ontwikkeling te omarmen.'

Circulair inkopen

Biobased inkopen geldt volgens Meeuwsen als een opmaat voor het circulair inkopen. 'Circulair produceren gaat nog verder dan biobased. Hierin worden grondstoffen zo veel mogelijk behouden door hergebruik, sluiten van ketens en door van afval nieuwe grondstoffen te maken. Alle kennis over biobased kan daarbij worden ingezet. Volgend jaar gaan we daar verder mee aan de slag.'

i PIANOo, expertisecentrum aanbesteden, geeft alle informatie over Biobased Inkopen. De wegwijzer biobased inkopen en de factsheets vindt u vanaf juni op www.pianoo.nl in het themadossier Biobased Inkopen. Of mail voor meer informatie naar m.hamelink@minez.nl